

חוק הירושה (תיקון מס' 21), התשפ"ד-2024

התיקון:

פסלות לרשת

5. (א) אלה פסולים לרשת את המוריש :

(1) מי שגרם, במתכוון או באדישות, למותו של המוריש ;

(א1) מי שהורשע על שניסה לגרום למותו של המוריש ;

(2) מי שהורשע על שהעלים או שהשמיד את צוואתו האחרונה של המוריש, או שזייף אותה, או שתבע על פי צוואה מזוייפת.

(ב) מי שהורשע על שניסה לגרום למות המוריש והמוריש מחל לו, בכתב או על ידי עשיית צוואה לטובתו, חוזר ונעשה כשר לרשת את המוריש.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (א), בית המשפט רשאי, מנימוקים מיוחדים שיירשמו, לקבוע כי הפסלות לרשת תחול רק על חלק מהזכות לרשת את המוריש או שלא תחול כלל על מי שמתקיים בו האמור באותו סעיף קטן, בהתחשב בנסיבות ההמתה או ההרשעה, לפי העניין, אם שוכנע כי היה זה רצון המוריש.

(ד) הוראות סעיף קטן (א)(1) לא יחולו על יורש שהוכיח ברמת ההוכחה הנדרשת במשפט אזרחי, כי מתקיימות נסיבות של סייג לפליליות המעשה לפי סימן ב' לפרק ה'1 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

(ה) בית המשפט רשאי להורות שיורש לא יהיה רשאי לעשות פעולה בנכסי העיזבון שיש בה כדי לשנות את מצב הזכויות בנכסים, לרבות משיכה, העברה, מכירה, הענקת מתנה, שעבוד או עיקול, עד להכרעת הדין בהליך הפלילי או עד להחלטת בית המשפט כאמור בסעיפים קטנים (א) עד (ד), לפי העניין.

חוק הירושה (תיקון מס' 21), התשפ"ד-2024

הסבר:

כיום סעיף 5(א)(1) - לא מותנה בהרשעה! כלומר גם אם בית המשפט בהליך אזרחי (ולא פלילי) קבע שאדם גרם למותו של אדם במתכוון או באדישות- הוא יהיה פסול מלרשת את המוריש.

סייג- 5(ד)) אותו אדם בהליך האזרחי יוכיח לפי מאזן ההסתברויות כי לא גרם למותו של אדם ואז יוכל לרשת את המוריש.

לעומת זאת, בניסיון לגרום למותו של המוריש נדרשת הרשעה.

5(ג)- בית המשפט רשאי לקבוע שיורש פסול יקבל חלק מהירושה או שהיורש לא יהיה פסול מלרשת למרות שנחשב ל"פסול" וזאת מנימוקים מיוחדים שיירשמו ואם שוכנע כי היה זה רצון המוריש.

5(ה)- עד להכרעת דין בפלילי או עד להכרעה בשאלת הפסלות לפי הסעיף, בית המשפט רשאי להורות שהיורש לא יוכל לעשות פעולה בנכסי העיזבון.

חוק הירושה (תיקון מס' 21), התשפ"ד-2024

דוגמה:

דוד הלך לעולמו והותיר אחריו ירושה גדולה. יש לו שני ילדים – שרה ומיכאל. במהלך קריאת הצוואה מתברר כי מיכאל פסול מלרשת את אביו.

הסיבה לפסלות:

1. מיכאל גרם למותו של דוד: בהליך אזרחי נקבע כי מעשיו של מיכאל הביאו למותו של אביו דוד. אף על פי שמיכאל לא הורשע בהליך פלילי, בית המשפט האזרחי קבע, לפי מאזן ההסתברויות, כי מעשיו של מיכאל גרמו למותו של אביו בכוונה או באדישות. לפי סעיף 5(א)(1) לחוק, מיכאל **פסול מלרשת** את אביו.

2. ביטול חלקי של הפסלות: במידה ומיכאל היה מבקש זאת, הוא היה יכול לפנות לבית המשפט לפי סעיף 5(ג) ולבקש שבית המשפט יכיר בו כיורש למרות פסלותו. בית המשפט היה שוקל את רצון המוריש ואת הנסיבות המיוחדות וייתכן שהיה מחליט שמיכאל יוכל לרשת חלק מהעזבון.

חוק הירושה (תיקון מס' 21), התשפ"ד-2024

חליפיו של יורש:

14. (א) ילדו של מוריש שמת לפניו והשאייר ילדים, הילדים יורשים במקומו, ועל דרך זו יורשים ילדים של כל אחד מקרובי המוריש שמת לפניו; הוראות אלה לא יחולו כאשר המוריש הניח בן זוג וכן הורים או הורי הורים כאמור בסעיף 11(א), או אחד מאלה.

(ב) ילדים היורשים לפי סעיף קטן (א) חולקים ביניהם בשווה מה שירשו בדרך זו.

התיקון- הוספה של שני סעיפים קטנים:

(ג) ילדו או צאצא ילדו של מוריש שנמצא פסול לרשת והשאייר ילדים, הילדים יורשים במקומו; ואולם, בית המשפט רשאי לקבוע שהילדים לא יירשו במקומו של הפסול לרשת, אם שוכנע שהיה זה רצון המוריש שלא יירשו.

(ד) קרוב של מוריש שאינו ילדו או צאצא ילדו שנמצא פסול לרשת והשאייר ילדים, הילדים אינם יורשים במקומו; ואולם, בית המשפט רשאי לקבוע שהילדים יירשו במקומו של הפסול לרשת, אם שוכנע שהיה זה רצון המוריש.

חוק הירושה (תיקון מס' 21), התשפ"ד-2024

הסבר:

מה קורה כאשר יורש על פי דין נמצא פסול מלקבל ירושה ויש לו ילדים?

ישנן שתי תשובות אפשריות:

1. אם ה'פסול' **צאצא** של המוריש (ילדו או צאצא ילדו) - ילדיו של הפסול יורשים במקומו.
סייג- ביהמ"ש קבע אחרת אם שוכנע שהיה זה רצון המוריש.

2. אם ה'פסול' **קרוב** של המוריש (לא צאצא) - ילדיו **לא** יורשים במקומו.
סייג- ביהמ"ש קבע אחרת אם שוכנע שהיה זה רצון המוריש.

חוק הירושה (תיקון מס' 21), התשפ"ד-2024

דוגמה:

נניח שיש מוריש על פי דין בשם יעקב, שנפטר והשאיר אחריו רכוש. ליעקב יש בן בשם דוד, ולדוד יש שני ילדים – מיכל ויוסי. בנוסף, יש ליעקב אחיין בשם ראובן, שהוא הבן של אחיו שנפטר.

1. מקרה ראשון - פסול מלקבל ירושה שהוא צאצא של המוריש (סעיף ג):
דוד (הבן של יעקב) נמצא פסול מלקבל ירושה. במקרה הזה, מיכל ויוסי, הילדים של דוד, אמורים לרשת את חלקו של דוד במקום אביהם.
אולם, אם יעקב (המוריש) לא היה מעוניין שמיכל ויוסי יירשו את חלקו של דוד, בית המשפט יכול לקבוע שהם לא יירשו, אם יוכח שזה היה רצונו של יעקב.

2. מקרה שני - פסול מלקבל ירושה שהוא קרוב ולא צאצא (סעיף ד):
ראובן, האחין של יעקב, נמצא פסול מלקבל ירושה. במקרה הזה, ילדיו של ראובן לא אמורים לרשת את חלקו של ראובן באופן אוטומטי.
אולם, אם יעקב (המוריש) היה מעוניין שילדיו של ראובן יירשו את חלקו, בית המשפט יכול לקבוע שהם כן יירשו, אם יוכח שזה היה רצונו של יעקב.

אם הפסול לרשת הוא ילד או צאצא של המוריש – ילדיו יורשים במקומו, אלא אם בית המשפט קובע אחרת.
אם הפסול לרשת הוא קרוב שאינו צאצא של המוריש – ילדיו לא יורשים במקומו, אלא אם בית המשפט קובע אחרת.

חוק הירושה (תיקון מס' 21), התשפ"ד-2024

חליפיו של זוכה על פי צוואה:

49. (א) זוכה על פי צוואה שמת לפני המצווה, ולא קבע המצווה אדם אחר שיזכה במקומו – אם בשעת מות המצווה נשארו צאצאים של אותו זוכה, יזכו הם לפי כללי החלוקה שבירושה על פי דין; בכל מקרה אחר הוראת הצוואה לטובת אותו זוכה מתבטלת.

התיקון- הוספה של שני סעיפים קטנים:

(ב) זוכה על פי צוואה שהוא ילדו או צאצא ילדו של המוריש אשר נמצא פסול לרשת והשאיר ילדים, הילדים זוכים במקומו, אלא אם כן קבע המצווה אדם אחר שיזכה במקומם; ואולם, בית המשפט רשאי לקבוע שהילדים לא יזכו במקומו של הפסול לרשת, אם שוכנע שהיה זה רצון המוריש שלא יזכו.

(ג) זוכה על פי צוואה שאינו ילדו או צאצא ילדו של המוריש אשר נמצא פסול לרשת והשאיר ילדים, הילדים אינם זוכים במקומו, אלא אם כן קבע המצווה אחרת; ואולם, בית המשפט רשאי לקבוע שהילדים יזכו במקומו של הפסול לרשת, אם שוכנע שהיה זה רצון המוריש.

חוק הירושה (תיקון מס' 21), התשפ"ד-2024

הסבר:

שינוי כותרת הסעיף:

בעבר-"יורש שמת לפני המוריש" כיום-"חליפו של זוכה על פי צוואה"

והוספה של שני סעיפים קטנים (ב) ו-(ג):

מה קורה כאשר יורש על פי צוואה נמצא פסול מלקבל ירושה ויש לו ילדים?

ישנן שתי תשובות אפשריות:

1. אם ה'פסול' **צאצא** של המצווה (ילדו או צאצא ילדו)- ילדיו של הפסול יורשים במקומו.
סייגים- המצווה קבע אדם אחר שיזכה במקומם; ביהמ"ש קבע אחרת אם שוכנע שהיה זה רצון המוריש.
1. אם ה'פסול' **קרוב** של המצווה (לא צאצא)- ילדיו **לא** יורשים במקומו.
סייגים- המצווה קבע אחרת; ביהמ"ש קבע אחרת אם שוכנע שהיה זה רצון המוריש.

חוק הירושה (תיקון מס' 21), התשפ"ד-2024

דוגמה:

נניח שיש מוריש על פי צוואה בשם יעקב, שנפטר והשאיר אחריו רכוש. ליעקב יש בן בשם דוד, ולדוד יש שני ילדים – מיכל ויוסי. בנוסף, יש ליעקב אחיין בשם ראובן, שהוא הבן של אחיו שנפטר.

1. מקרה ראשון - פסול מלקבל ירושה שהוא צאצא של המוריש (סעיף ב):
דוד (הבן של יעקב) נמצא פסול מלקבל ירושה על פי צוואתו של יעקב. במקרה הזה, מיכל ויוסי, הילדים של דוד, אמורים לרשת את חלקו של דוד במקום אביהם.
אולם, אם יעקב (המצווה) לא היה מעוניין שמיכל ויוסי יירשו את חלקו של דוד, בית המשפט יכול לקבוע שהם לא יירשו, אם יוכח שזה היה רצונו של יעקב.
וכן, יכול היה יעקב לקבוע בצוואתו שאדם אחר יירש במקומו של דוד ללא התערבות בית המשפט.

2. מקרה שני - פסול מלקבל ירושה שהוא קרוב ולא צאצא (סעיף ג):
ראובן, האחיין של יעקב, נמצא פסול מלקבל ירושה על פי צוואתו של יעקב. במקרה הזה, ילדיו של ראובן לא אמורים לרשת את חלקו של ראובן באופן אוטומטי.
אולם, אם יעקב (המצווה) היה מעוניין שילדיו של ראובן יירשו את חלקו הוא יכול היה לקבוע זאת בצוואתו. או שבית המשפט יכול לקבוע שהם כן יירשו, אם יוכח שזה היה רצונו של יעקב.

חוק הירושה (תיקון מס' 21), התשפ"ד-2024

התיקון:

50. זוכה על פי צוואה שנמצא פסול לרשת או שהסתלק מן המגיע לו, שלא לטובת בן-זוגו, ילדו או אחיו של המוריש, ולא קבע המצווה אדם אחר שיזכה במקומו, הוראת הצוואה לטובתו מתבטלת, אלא אם כן קבע בית המשפט אחרת לפי סעיף 49.

הסבר:

הוספה של הסיפא בסעיף.

דוגמה:

נעמי כתבה בצוואתה שכל כספה יועבר לאחיה יעקב. לאחר מותה, התגלה שיעקב הסתלק מזכותו בירושה ולא ביקש להעביר את הירושה לטובת בן-זוגה, ילדה או אחיו של נעמי.

במקרה זה, מכיוון שיעקב הסתלק מזכותו ולא נקבע אדם אחר שירש במקומו, הוראת הצוואה לטובת יעקב מתבטלת, והרכוש יתחלק לפי סדר הירושה הקבוע בחוק.

הרכוש יחולק בין שאר היורשים על פי דין, למשל לילדיה של נעמי, אם יש כאלה.